

Voortgangsverslag Horizontaal en Verticaal Permanent Armoedeoverleg

Periode september 2014 – maart 2017

Mensen in armoede hebben vaak problemen op verschillende levensdomeinen. Om overleg tussen de diverse beleidsdomeinen te stimuleren, heeft de Vlaamse overheid het permanent armoedeoverleg opgestart: horizontaal en verticaal. Artikel 9 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 bepaalt dat het permanent armoedeoverleg voor de opmaak van het voortgangsrapport aan de coördinerende minister een jaarverslag van het voorafgaande jaar bezorgt. Dit verslag geeft een overzicht van de werking en een beknopte samenvatting van de behandelde thema's en de behaalde resultaten.

Horizontaal Permanent Armoedeoverleg

Om een transversaal en horizontaal beleid te kunnen voeren waarbij verschillende beleidsdomeinen samenwerken en hun acties op elkaar afstemmen wordt het Horizontaal Permanent Armoedeoverleg (HPAO) georganiseerd. In het HPAO komen de aandachtsambtenaren uit de verschillende departementen en agentschappen van de Vlaamse administratie samen met vertegenwoordigers van de doelgroep en enkele bijkomende experts. Begin 2016 werd het HPAO uitgebreid met vertegenwoordigers van Samenlevingsopbouw Vlaanderen en Caritas Vlaanderen. Een volledig overzicht van de leden van het HPAO is te vinden op <https://armoede.vlaanderen.be>.

De opdrachten van het horizontale overleg zijn:

1. acties voorbereiden in de verschillende beleidsdomeinen die voortvloeien uit het actieplan;
2. de impact en de effecten van die acties analyseren;
3. de acties coördineren en de acties van de verschillende beleidsdomeinen op elkaar afstemmen;
4. de voorwaarden bepalen voor het organiseren van het overleg;
5. kennisnemen van de voorstellen van het verticale overleg in elk van de beleidsdomeinen;
6. rapporteren over de voortgang van de uitvoering van het actieplan en voorstellen tot bijsturing ervan formuleren.

Om de dynamiek van dit overlegplatform te versterken, werden naast de drie door de Vlaamse Regering aangestelde aparte werkgroepen tijdens de bijeenkomsten van het platform zelf vaker in kleinere werkgroepen informatie uitgewisseld en voorstellen geformuleerd. Zoals blijkt uit onderstaand overzicht van de behandelde thema's, was de opvolging en ervaringsuitwisseling over de armoedetoetsing binnen de verschillende domeinen van de Vlaamse overheid tevens een vast agendapunt.

In het VAPA namen we het engagement op om binnen het HPAO deze regeerperiode minstens te overleggen over hoe we binnen elk beleidsdomein, en beleidsdomeinoverschrijdend, kunnen werken aan sensibilisering rond armoede(bestrijding), structurele participatie en afstemming met andere beleidsniveaus. Het HPAO adviseerde de Vlaamse Regering om enkele aparte beleidsdomeinoverschrijdende werkgroepen in het leven te roepen. De thema's beeldvorming rond armoede, sociale correcties en toegankelijkheid van de dienstverlening voor mensen in armoede worden opgenomen door de genoemde aparte werkgroepen die hiervoor specifiek werden opgericht. Het HPAO zelf werkt momenteel een kader uit voor structurele beleidsparticipatie van mensen in armoede.

Een andere belangrijke taak van het HPAO betreft de opvolging van de uitvoering van het VAPA. Zij houdt samen met de Vlaamse Regering de vinger aan de pols wat betreft alle lopende acties inzake

armoedebestrijding die in de bijlage van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding zijn opgenomen. Het voorliggende voortgangsrapport werd dan ook binnen het HPAO voorbereid.

Daarnaast werd de actieve betrokkenheid en deelname van de aandachtsambtenaren verhoogd. Deze actie kan immers alleen slagen als elk beleidsdomein minstens één aandachtsambtenaar armoede aanstelt. De coördinerend minister voor armoedebestrijding nam daarom initiatief naar specifieke beleidsdomeinen om een aandachtsambtenaar aan te stellen of aan te dringen op deelname van de aandachtsambtenaar aan de werkzaamheden van het HPAO. De opmaak van een introductiepakket voor nieuwe aandachtsambtenaren wordt bekeken binnen de werkgroep (Beeld)Vorming armoede. In de tussentijd krijgen nieuwe aandachtsambtenaren proactief een aanbod om hen te informeren over de werking van het HPAO en de regelgeving inzake de coördinatie van het armoedebeleid.

Het overlegplatform kwam in de periode tussen september 2014 en maart 2017 12 maal samen: op 8 september en 13 november 2014, op 13 februari, 27 april, 1 juni en 27 oktober 2015, op 16 februari, 14 april, 7 juni en 22 november 2016 en op 19 januari en 23 maart 2017.

In 2014 kwamen onder meer volgende thema's – in willekeurige volgorde – aan bod:

- voorbereiding Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019
- voorstel van armoedeparagraaf voor de beleidsnota's van de Vlaamse Regering
- toelichting beleidsnota armoedebestrijding 2014-2019
- toelichting methodiek armoedetoets en voorbereiding van de lijst met uit te voeren armoedetoetsen

In 2015 werd binnen het HPAO aandacht besteed aan volgende thema's:

- voorbereiding Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019
- voorstel voor de lijst met uit te voeren armoedetoetsen
- vorming rond armoedetoetsing
- functieprofiel van de aandachtsambtenaar armoedebestrijding
- evaluatie van het terugkoppelingsmoment naar de stakeholders in het kader van de voorbereiding van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding
- voorstelling handboek 'Communiceren met Armen'
- presentatie beleidsbrief armoedebestrijding 2016
- opvolging lopende armoedetoetsen
- projectoproep gezonde en betaalbare maaltijden gekoppeld aan integrale gezinsondersteuning

Er werd een werkbezoek georganiseerd in Leuven met als thema sociaal aan de slag met voedseloverschotten en kinderarmoedebestrijding.

In 2016 werden volgende thema's en acties besproken binnen het HPAO:

- evaluatie van de werking van het HPAO
- leerpunten en noden met betrekking tot de uitvoering van armoedetoetsen
- opvolging lopende armoedetoetsen
- voorstelling van enkele afgewerkte armoedetoetsen
- voorstelling van het tweejaarlijks verslag van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
- voorbereiding en opvolging van de opmaak van de voortgangsrapportage bij het VAPA
- voorbereiding en opvolging van de drie beleidsdomeinoverschrijdende werkgroepen

- voorbereiding van een beleidskader voor participatief beleid

Er werd een werkbezoek georganiseerd in Gent met als thema's armoedebestrijding door lokale besturen en lokale acties met betrekking tot het grondrecht Wonen ondersteund door Samenlevingsopbouw Gent.

In 2017 werd tot nu toe binnen het HPAO aandacht besteed aan de opvolging van de totstandkoming van het voortgangsrapport bij het VAPA en werd geïnformeerd rond de lopende armoedetoetsen.

Op elke bijeenkomst van het HPAO werd tevens het woord gegeven aan het Netwerk tegen Armoede voor inbreng met betrekking tot actuele thema's en beleidsdossiers die vanuit het Netwerk of vanuit de verenigingen waar armen het woord nemen zijn voorbereid.

Verticaal Permanent Armoedeoverleg

Het Verticaal Permanent Armoedeoverleg (VPAO) is een overlegstructuur waarbij ervaringsdeskundigheid een prominente plaats krijgt binnen het beleid. Door het betrekken van de doelgroep via dialoogmomenten kunnen zij hun ervaringen inbrengen in het beleid. Op die manier kunnen de beleidsmaatregelen beter afgestemd worden op mensen in armoede en hun problemen. Een stand van zaken van deze overlegstructuur is te vinden in de desbetreffende actiefiche. Ook bij de armoedetoetsen wordt de participatie van mensen in armoede verzekerd, gezien deze vorm krijgen via VPAO's.

Iedere Vlaamse minister moet een verticaal permanent armoedeoverleg organiseren voor zijn beleidsdomeinen. In dit overleg toetst de minister zijn beleidsinitiatieven aan de visie en de ervaring van mensen in armoede. Zo kan hij die initiatieven bijsturen waar nodig en mogelijk. Het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen heeft in dit overleg een belangrijke brugfunctie. Het netwerk organiseert eerst overlegtafels waar zij samen met de verenigingen zelf problemen identificeren en nadenken over mogelijke oplossingen. Het Vlaams Netwerk neemt de resultaten van deze overlegtafels dan mee naar het verticaal permanent armoedeoverleg.

Elke Vlaamse minister legt in overleg met het Vlaams Netwerk de spelregels vast van het verticaal armoedeoverleg in zijn beleidsdomeinen. In elk geval moet het overleg voor elk beleidsdomein minstens twee keer per jaar plaatsvinden. Naast kabinetsmedewerkers en inhoudelijke ambtenaren nemen ook de aandachtsambtenaren en vertegenwoordigers van het Vlaams Netwerk deel. Soms wordt verticaal overleg georganiseerd met twee of meer beleidsdomeinen samen.

Overzicht van VPAO's tussen september 2014 en maart 2017:

Najaar 2014

Cultuur, Jeugd en Media

16 september: kennismaking met het Netwerk tegen armoede en belangrijkste thema's en standpunten rond jeugd en cultuur

Onderwijs

17 december: Standpunt CLB.

Wonen, water en energie

18 november: Kennismaking nieuwe kabinet, nota een toegankelijke, private huurmarkt

Brussel

16 september: uitwisseling rond Brusselse aangelegenheden en het plannen van de werkzaamheden rond deze thematiek de komende legislatuur.

2015

Belangrijke nuance is dat er op 20 april 2015 – in het kader van de opmaak van het VAPA – een stakeholdersforum doorging met een brede consultatie van het middenveld, de Vlaamse aandachtsambtenaren en vertegenwoordigers van de doelgroep zelf.

Cultuur, Jeugd en Media

6 maart: uitrol UiTPAS project

19 maart: Vlaams Actieplan Armoedebestrijding: feedback fiches Cultuur, Jeugd en Media

Energie

19 maart: opvolging acties binnen VAPA samen met project Energie&Armoede van Samenlevingsopbouw Antwerpen provincie

4 december: vluchtelingenproblematiek en vrijwillige budgetmeters

Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

5 maart: schuldenproblematiek: de verplichte opleiding van de advocaat-schuldbemiddelaars, de evaluatie van de collectieve schuldenregeling en de projecten schuldhulpverlening binnen de OCMW's/CAW's.

20 maart: opvolging actiefiches van het VAPA

25 augustus: opvolging actiefiches van het VAPA

16 juni: geïntegreerd breed onthaal

18 september: gezondheidspromotie en ziektepreventie

20 november: fruit op school

Er vonden ook meerdere informele overlegmomenten plaats onder meer over de hervorming van de kinderbijslag en de Vlaamse sociale bescherming.

Onderwijs

24 maart 2015: reactie fiches VAPA.

28 april 2015: bespreking van de standpuntnota van het Netwerk tegen Armoede 'Waar blijft onze schooltoelage'

28 oktober 2015: 'Dossier leerkansen'

Werk en Sociale Economie

8 oktober: stakeholdersoverleg VDAB (hervorming controle werkzoekenden)

Water

13 maart: opvolging acties i.k.v. VAPA, samen met project Water&Armoede van SO Antwerpen provincie

Wonen,

17 maart: opvolging acties i.k.v. VAPA

4 december: acties inzake Wonen naar aanleiding van de asielcrisis en het vrijwillig plaatsen van budgetmeters

Sport

27 januari: reactie op beleidsnota sport en toelichting sport- en bewegingsprojecten verenigingen waar armen het woord nemen

2016

Belangrijke nuance is dat er in 2016 ook heel wat overleg liep in het kader van de armoedetoetsen

Binnenlands Bestuur

1 juli: planning armoedetoetsen

Cultuur, Jeugd en Media

25 januari: jeugd

26 januari: digitalisering binnen vrijetijdsparticipatie

19 april: hervorming deeltijds kunstonderwijs (samen met onderwijs)

2 december: vrijwilligerswerk

Onderwijs

23 februari: kostenbeheersing in het onderwijs (vervolgvergaderingen op 9 september, 12 oktober, 20 oktober, 30 november en 14 december)

26 februari: hervorming CLB

24 maart: hervorming CVO

22 april: hervorming DKO

8 juli: hervorming SO

Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

23 maart: geïntegreerd breed onthaal

22 september 2016: geïntegreerd breed onthaal

18 oktober 2016: opvolging actiefiches in VAPA

15 december: opvolging actiefiches in VAPA

Wonen

1 juli: planning armoedetoetsen

8 december: opvolging acties binnen VAPA rond Wonen en opvolging armoedetoetsen

2017

Algemeen beleid

16 februari: invorderingsbeleid, sociale correcties, opvolging armoedetoetsen

Armoedebestrijding

7 februari: opvolging actiefiches VAPA

Binnenlands Bestuur

27 januari: Decreet lokaal bestuur

Werk & Sociale Economie

20 februari: opvolging acties binnen VAPA

Onderwijs

25 januari en 22 februari: vervolgvergaderingen kostenbeheersing in het onderwijs